

Paryż, dnia 12 Stycznia 1920 r.

N. 29/20/P

P o u f n e .

Stanowisko przedstawicieli
ukraińskich w Paryżu w sprawie
polskiej.

DO PANA MINISTRA SPRAW ZAGRANICZNYCH

W WARSZAWIE.

W odpowiedzi na zapytanie Ministerium Spraw Zagranicznych z dnia 27/XII-19, za N. D ISI33/V/19 w sprawie stanowiska, jakie zajmują Ukraińcy w stosunku do sprawy polskiej na gruncie paryskim, pośpieszam donieść, co następuje:

Początkowo reprezentowała Ukraińców w Paryżu Delegacja (37, rue Lapérouse), której prezesem był Sidorenko, wiceprezesem Panejko, a członkami Szulgin (nie wspólnego nie mający ze znanym czernosińcem kijowskim tegoż nazwiska), Szeżuchin, były carski prokurator, Antoni Petruszewicz, Tomaszewskij (galicjanin), Rezińskij (galicjanin), Iłajewicz, Kasznir, Maryskin (tyd. towarzysz ministra spraw zagranicznych, Timoczenko i Matuszenko.

Po przyjeździe do Paryża hr. M. Tyszkiewicza, układ Delegacji się zmienił: hr. Michajło Tyszkiewicz stanął na czele Delegacji, prawą jego ręką został Galip (z Bukowiny), podsekretarz stanu do spraw zagranicznych, a kilku członków Delegacji, między innymi Sidorenko, opuściło Paryż.

W połowie Grudnia Delegacja, jako taka, istnieć przestała, a wyłącznym reprezentantem Ukrainy mianowany został hr. M. Tyszkiewicz.

Paris, le 19 Décembre

La crise politique que traverse actuellement l'Ukraine fit naître hors du pays, un nouvel organe de l'idée Ukrainienne le Comité National de l'Ukraine. Sa formation est la conséquence logique des faits suivants, d'abord, après le départ des délégués Galiciens et de certains délégués de l'Ukraine russe, la Délégation Ukrainienne actuelle cessa de représenter les sentiments et les tendances véritables de la Nation Ukrainienne, ensuite le Directoire, ainsi que son Gouvernement; violant les principes d'intégrité du territoire Ukrainien, d'un côté, et s'étant associés aux Bolchéviks Russes, d'un autre côté, ont perdu le droit politique et moral d'être considérés comme autorités nationales Ukrainiennes. Jusqu'au moment où un nouveau Gouvernement de l'Ukraine Orientale et une Représentation Ukrainienne extérieures régulières seront formés, le Comité National Ukrainien se charge d'être provisoirement le représentant et le défenseur des intérêts nationaux de l'Ukraine devant le monde politique international.

Sa profession de foi, le Comité National Ukrainien considère dans la résurrection de l'Ukraine intégrale dans ses limites ethnographiques et unis sous la forme fédérative à la Russie puissante.

Le programme du Comité National Ukrainien sera publié prochainement, ainsi qu'un appel à ses compatriotes.

Le Secrétariat Général du C.N.U., sous la direction de M. le Docteur CYRILLE BILLIK se trouve à Paris, 5 bis, rue Henri Martin.

Signé: BILLIK

Sécretaire Général.

210

EXTRAIT DE LA DECLARATION DES DELEGUES GALICIENS
FAITE LE 16 DECEMBRE A M. LE COMTE TYSZKIEWICZ.

PRESIDENT de la DELEGATION UKRAINIENNE

Fidèles aux principes de l'unité nationale de tous les territoires Ukrainiens, et convaincus que l'avenir du peuple Ukrainien ne peut être construit que par l'organisation de l'ensemble des forces nationales positives, non seulement intellectuelles, mais encore sociales, nous stigmatisons avec indignation le fait de cession de terres Ukrainiennes à la Pologne par le Gouvernement du Directoire en vertu de l'acte de Varsovie du 2 Décembre 1919. - gouvernement qui par ses tendances bolchévistes et par son régime de terreur envers les éléments créateurs de la nation, fit preuve de son incapacité et même de sa nuisibilité - et, en conséquence, nous, les délégués plénipotentiaires de la Galicie, vous nous notifions notre départ de la Délégation Ukrainienne unifiée.

Signé: Paneiko

Président de la Délégation Galicienne

75 211

Obok Delegacji istniała i istnieje dalej (11 rue Bassano) Biuro Prasowe Ukraińskie, na którego czele stoi Sawczenak, Profesor Uniwersytetu Kijowskiego. Biuro to dotychczas wydawało Biuletyn, bardzo wrogo usposobiony względem Polski. Przed paru tygodniami Biuletyn przestał wychodzić, a na jego miejsce w tych dniach pojawił się tygodnik p.n. "Ukraine et France", którego ton w sprawie polskiej zgoła jest inny od tonu dawnego Biuletynu. Nie ulega też wątpliwości, że oficjalni i nieoficjalni przedstawiciele Ukrainy zmienili swe dotychczasowe stanowisko w stosunku do sprawy polskiej. Informuję mnie z pewnego źródła, że zarówno Szałagin, jak i Lozinski, którzy dawniej pienili się mówiąc o Polsce, dzisiaj ze spokojem na sprawę tę się zapatrują i gotowi są nawet "ustąpić" Galicję. Informator mój, który przed kilku miesiącami rozmawiał z Sawczenką (kierownikiem oficjalnego Biura prasowego), a miał z nią także konferencje dzisiaj, konstatuje dużą bardzo różnicę. Kiedy dawniej Sawczenko o odstąpieniu Galicji Wschodniej Polsce słyszeć nie chciał: obecnie sam oświadczył, że on i jego przyjaciele Galicji Wschodniej się zrzekają i dodał, że obecnie stosunki Ukrainy z Polską są jaknajlepsze i jaknajbardziej przyjazne i że aljans Polsko-Ukraińsko-rumuński będzie jedyną i najpewniejszą gwarancją pokoju na Wschodzie.

W tej rozmowie Sawczenko poruszył jeszcze dwie sprawy, choć mniej ważne, to jednak dość charakterystyczne.

W zeszłym roku, z inicjatywy pp. Lupu, obecnego ministra spraw wewnętrznych rumuńskiego i Urbacha, Polaka, zamieszkałego w Paryżu, założone zostało stowarzyszenie, p.n.: "Baltique-Pont Euxin", mająca na celu zgrupowanie przedstawicieli Rumunji, Polski i nowopowstałych państw na kresach Rosji. Do stowarzyszenia tego, które zostało założone, nieweszli Ukraińcy i Litwini, motywując swą odmowę obecnością w niem Polaków

(z polskiej strony do "Baltique-Pont Buxin" weszli przedstawiciele b. misji pana Naczelnika Państwa, przybyli do Paryża po zawieszeniu broni). Otóż obecnie Sawczenko oświadczył, że on i jego przyjaciele z wielką przyjemnością przystąpią do "Baltique-Pont Buxin" (Dla informacji dodać należy, że stowarzyszenie to, dotychczas, istniało tylko na papierze, podobno ma dopiero obecnie zacząć swą akcję).

Drugim charakteryzującym sytuację momentem było oświadczenie p. Sawczenki, iż w piśmie swem "Ukraine et France", o którym mowa wyżej, życzyłby sobie mieć współpracownika Polaka dla oświetlenia spraw polskich.

Z tych wyżej podanych szczegółów, co do agend ukraińskich w Paryżu, wynika, że w sferach oficjalnego i półoficjalnego przedstawicielstwa Ukrainy nastąpiła zmiana w stosunku do Polski i że zamierzają one nieprzejednaną politykę zastąpić kompromisową i pojednawczą, której pierwszym punktem jest zrzeszenie się Galicji Wschodniej.

Jednakże ta zmiana wywołała w przedstawicielstwie ukraińskim w Paryżu scysję, która, jak toświadczą załączonyne dokumenty (oświadczenia z 16 i 18 grudnia), doprowadziła do stworzenia Komitetu Narodowego Ukraińskiego, 5bis, rue Henri Martin, prezes Tomaszewskij, sekretarz Bellik), stojącego na dawnym, nieprzejednanym stanowisku w stosunku do Polski, nieuznającego obecnego rządu ukraińskiego i domagającego się odbudowania etnograficznej Ukrainy z Galicją Wschodnią włącznie.

W każdym razie podkreślić należy, że oblicze sprawy ukraińskiej na gruncie zagranicznym, zmienia się bardzo łatwo, w zależności od wypadków; ~~ze zmianami zawsze liczyć się~~ trzeba, będą zatem śledził za dalszym rozwojem sprawy, jako też i za ułożeniem się wzajemnego stosunku dwóch wspomnianych w niniejszym raporcie reprezentacyj ukraińskich i będę informował

Posel Rzpl. Polskiej

(a polskiej strony do "Balitue...
...Przy charakterystycznym sytuacji momentem
...było oświadczenie p. Gawronki, iż w piśmie swem "Ukrainie et
...France", o którym mowa wyżej, użyłby sobie mieć współpracownika
...Polska dla oświadczenia spraw polskich.
...z tych wyżej podanych szczegółów, co do agend
...ukraińskich w Paryżu, wynika, że w sferach oficjalnego i półoficjalnego
...oświadczenia przedstawiciela Ukrainy nastąpiła zmiana w stosunku
...do Polski i że zamierzają one nieprzejednaną politykę nastąpić
...kompromisową i pojednawczą, której pierwszym punktem jest strze-
...czenie się Galicji Wschodniej.

Jednakże ta zmiana wywołała w przedstawiciel-
...stwie ukraińskim w Paryżu rozjęty, która, jak toświadczył zapo-
...ne dokumenty (oświadczenia z 16 i 19 grudnia), doprowadziła do
...stworzenia Komitetu Narodowego Ukraińskiego, gdzie, rue Henri Mar-
...tin, prezes Tomaszewski, sekretarz Belik, stojącemu na dawnym
...nieprzejednanym stanowisku w stosunku do Polski, nienującego
...obecnego rządu ukraińskiego i domagającego się odnowienia stno-
...galicznym Ukrainy z Galicją Wschodnią w całości.

W każdym razie podkreślić należy, że oblicze
...sprawy ukraińskiej na gruncie zagranicznym, zmienia się bardzo
...razem, w zależności od wypadków; ~~nie zmieniał nawet kierunku~~
...szereż, będą zatem śledzić na bieżąco rozwój sprawy. Jako że
...i za ułożenie się wzajemnego stosunku dwóch wspomnianych w ni-
...niektórych raporcie reprezentacji ukraińskiej i będzie informował

Porte!

PLSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES

PLSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

214